

• Digital innovation

Digitalisering är nära sammankopplat med innovation. I stort sett alla innovationer innehåller i dag någon form av digitalisering som bidrar till skapandet av nya produkter, tjänster eller processer. För att vända på resonemanget är inte digitalisering och digital transformation möjlig utan innovation i termer av förnyelse och nytänkande.

Det krävs planer och förmåga till att implementera. Företag, myndigheter och organisationer behöver identifiera och resursätta såväl effektivitetshöjande och mer beprövade digitala lösningar, som mer radikal och utforskande innovativ digitalisering. Insatserna behöver också säkerställa att fler inkluderas i arbetet. I Sverige finns i dag en överrepresentation av män inom digitalt innovationsarbete, techbolag och utbildningar vilket ger en ojämnt fördelad makt och inflytande över den digitala samhällsomvandlingen¹⁵.

Eftersom utvecklingen och tillämpandet av teknik, digitala plattformar samt människors beteendemönster och förväntningar förändras sig snabbare än vad samhället, lagstiftningen och organisationerna kan förändras sig krävs andra typer av utvecklingsarbete. För digital innovation krävs ofta en prövande ansats för att kunna testa komplexa system, olika typer av tjänster och nya processer som kan utmana etiska och legala aspekter.

I offentlig sektor kan det saknas incitament och drivkraft för prövande innovationsarbete om det finns en begränsad mängd kunskap och evidens inom området, eller där det krävs helt nya sätt att arbeta och organisera sig om nyttan ska kunna hämtas hem. Även för civilsamhällsorganisationer finns utmaningar för digital innovation där finansiering genom gåvor eller medlemsfinansiering kan ge begränsade möjligheter till systematiskt innovationsarbete. Med begränsade möjligheter till risktagande krävs ofta god kunskap om andras erfarenheter och goda exempel för att kunna motivera ett innovationsarbete.

Ibland används begreppet "legal sandboxes" för att beskriva avgränsade projekt eller miljöer där nya lösningar testas i syfte att identifiera potentialer och behov av juridisk förändring. Digitala tvillingar är annat arbetssätt där det i virtuella miljöer är möjligt att skapa en kopia av verkligheten och testa och analysera komplexa samband och flöden.

Komplexa samhällsutmaningar och begränsade resurser innebär att samverkan och samarbete blir viktiga för digital innovation. Under senare år har betydelsen av tvärsektorieella arenor som metod för problemlösning ökat och ändringar har gjorts i till exempel LOU och kommunallagen som ska förenkla för innovation och nya typer av samverkan och upphandlingsförfaranden.

¹⁵ Se till exempel: (Allbright 2020) Techbolagen lever grabbmyten

För företagen finns motsvarande utmaning kopplade till resurser och möjlighet att arbeta med innovation. Kopplat till digitalisering är den digitala mognaden ofta större i stora företag, eller så kallade startup företag som ofta har en digital affärsmodell från början. Utmaningen är större i etablerade små och medelstora företag där intresset och resurserna varierar och där resurser i huvudsak läggs på den löpande verksamheten och inkrementella förbättringar. Även om detta kan vara ett tecken på en väl fungerande affärsmodell kan detta vara riskfyllt i en tid av snabb teknikförändring och snabb förändring i människors vanor och förväntningar. Företag kan snabbt förlora konkurrenskraft om de inte förmår att följa med i disruptiva teknikskiften eller snabbt förändrad efterfrågan. En förutsättning för en digital utveckling i företagen är ofta att det finns en affärsplan, vilket saknas ibland. Med en tydlig bild av hur företaget ska utvecklas blir det också lättare att se vilken teknik eller digital lösning som krävs för att nå målet.

Västerbotten har byggt upp kompetens och spetskunskap inom digitalisering och det är i dag ett regionalt styrkeområde¹⁶. Detta styrkeområde är en viktig resurs för att driva på digitala innovationer och att skapa innovativa miljöer som är viktiga kunskapsnoder för näringsliv och samhälle. Styrkeområdet byggs upp av drivkraft från såväl akademi som näringsliv, offentlig- och idéburen sektor. Inte minst brukar idéburna initiativ och aktörer vara en viktig källa till sociala innovationer. En utmaning är att den idéburna sektorn, samhällsentreprenörer och sociala innovationer till viss del saknar stödstrukturer och ofta har svårare att hitta fram i de existerande stödsystemen.

Vid universiteten bedrivs såväl forskning som utbildning och det finns ett flertal centrumbildningar kopplade till olika digitaliseringsområden. Utöver att vara en källa till viktig kompetens och kunskap är också universiteten viktiga för att driva på utveckling och test av nya tekniker och modeller i samverkan med andra aktörer i samhället.

Inom näringslivet finns det en bredd av företag inom mjukvaruutveckling, spel, infrastruktur och tjänstebaserade lösningar. Bland dessa finns ett flertal framgångsrika inriktningar mot digitala tjänster och utveckling i andra branscher och näringar som exempelvis tillverkande industri, media, processindustri, bank och finans. Dessa näringar har också en funktion som katalysatorer för digitala innovationer i andra näringar och i samhället, men detta kräver arenor och infrastruktur för samverkan och idégenerering där näringen och andra aktörer möts tvärsektorielt. Digital Impact North¹⁷ är ett exempel på en kraftsamling som syftar till att skapa en regional arena och fungera som innovationshubb för digitalisering.

Det finns många exempel på digital innovationskraft från länets kommuner, myndigheter och region. Inte minst kopplat till digital välfärd, hälsa och service samt smarta städer och samhällen. Samtidigt finns stora utmaningar där framför allt små kommuner saknar resurser för systematiskt innovationsarbete, och ofta saknar strukturer och närhet till innovationsfrämjande aktörer eller kunskapsmiljöer. Detta bidrar också till utmaningar att rekrytera nödvändig kompetens. Ett annat hinder är att det i många fall varit svårt att ta vidare framgångsrika tester eller pilotprojekt till att skala upp och realisera nyttan med insatserna.

Nyckelåtgärder

- Insatser för att skapa samverkansytor och mötesplatser som kopplar samman, offentliga organisationer, akademi, näringslivsaktörer och civilsamhälle avseende digital och datadriven innovationsutveckling.
- Etablera testytor, systemdemonstratorer och andra utforskande metoder och modeller för att främja fler digitala och datadrivna innovationer.
- Insatser för att utveckla förmåga och kapacitet hos företag och organisationer för att delta i digitalt innovationsarbete samt implementera och nyttiggöra nya processer, produkter eller tjänster.

¹⁶ Regional innovationsstrategi för Västerbotten 2022-2030 (RIS)

¹⁷ <https://digitalimpactnorth.se>